

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

19. detsember 2013*

Õigusalane koostöö tsiviil- ja kaubandusajades — Määrus (EÜ) nr 44/2001 — Artiklid 27, 33 ja 71 —
Pooleliolevad kohtuasjad — Kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine — Rahvusvaheline kaupade
autoveolepingu konventsioon (CMR) — Artikli 31 lõige 2 — Kooseksisteerimise normid —
Regressihagi — Lepinguvälise võlasuhte puudumise tuvastamise hagi — Negatiivne tuvastamisotsus

Kohtuasjas C-452/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Krefeldi (Saksamaa) 10. septembri 2012. aasta otsusega
esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. oktoobril 2012, menetluses

Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd

versus

Inter-Zuid Transport BV,

menetluses osales:

DTC Surhuisterveen BV,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja)
ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: N. Wahl,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. septembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Nipponkoa Insurance Co. (Europe) Ltd, esindaja: *Rechtsanwalt* T. Pünder,
- Inter-Zuid Transport BV, esindajad: *advocaat* J.P. Eckoldt ja *advocaat* C.P. ten Bruggencate,
- DTC Surhuisterveen BV, esindajad: *Rechtsanwalt* D. A. Nickelsen ning *advocaat* J. Van Blaaderen ja
advocaat A. J. W. Spijker,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze, J. Kemper ja F. Wannek,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

— Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja S. Duarte Afonso,

— Euroopa Komisjon, esindajad: M. Wilderspin ja W. Bogensberger,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT erivaljaanne 19/04, lk 42) artikli 71 tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati kohtuvaidluses ühelt poolt Nipponkoa Insurance Co (Europe) Ltd (edaspidi „Nipponkoa Insurance”) ja teiselt poolt Inter-Zuid Transport BV (edaspidi „Inter-Zuid Transport”) vahel seoses 500 000 euro suuruse hüvitise maksmisega rahvusvahelise kaupade autoveo käigus tekkinud kahju eest.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 44/2001

- 3 Määruse nr 44/2001 põhjenduses 1 on kirjas:

„Ühendus on seadnud eesmärgiks säilitada ning arendada vabadusel, turvalisusel ja õiglusel rajanevat piirkonda, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Sellise piirkonna järkjärguliseks loomiseks peaks ühendus muu hulgas võtma siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud meetmed seoses õigusosalase koostööga tsiviilasjades.”

- 4 Määruse põhjenduses 6 on märgitud:

„Selleks et saavutada tsiviil- ja kaubandusajades tehtud kohtuotsuste vaba liikumine, on vajalik ja asjakohane, et kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise eeskirju reguleeritaks ühenduse õigusaktiga, mis on siduv ja vahetult kohaldatav.”

- 5 Määruse põhjendused 11, 12 ja 15-17 täpsustavad:

„(11) Kohtualluvuse eeskirjad peavad olema hästi etteaimatavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga ning seepärast peab [see] kohtualluvus alati olema olema, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel [...]

(12) Lisaks kostja alalisele elukohale peaks kohtualluvusel olema ka muid aluseid, mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele.

[...]

(15) Harmoonilise kohtumõistmise huvides tuleb samaaegsete menetluste võimalust võimalikult vähendada ja tagada, et kahes liikmesriigis ei tehta vastuolulisi kohtuotsuseid. [...]

- (16) Tulenevalt vastastikusest usaldusest õigusemõistmisse ühenduses tunnustatakse liikmesriikide kohtuotsuseid automaatselt ilma täiendavate menetlusteta, välja arvatud juhul, kui vaidluse aluseks on kohtuotsuse tunnustamine.
- (17) Sama vastastikuse usalduse põhimõtte tõttu peab olema kord, millega ühe liikmesriigi kohtuotsus teises liikmesriigis jõustatakse, tulemuslik ja kiire. [...]”
- 6 Selle määruse põhjendus 25 on sõnastatud järgmiselt:
- „Austus liikmesriikide rahvusvaheliste kohustuste vastu tähendab seda, et käesolev määrus ei tohiks mõjutada konkreetseid küsimusi käsitlevaid konventsioone, mille osalised liikmesriigid on.”
- 7 Määruse nr 44/2001 artikli 1 lõiked 1 ja 2 sätestavad:
- „1. Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajade suhtes igat liiki kohtutes. Eelkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusajade suhtes.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata:
- a) füüsiliste isikute õigus- ja teovõime, abielusuhtest tulenevate varaliste õiguste, testamentide ja pärimise suhtes;
- b) pankrotimenetluste, maksejõuetute äriühingute või teiste juriidiliste isikute likvideerimismenetluste, kohtumenetluse, kompromissi tegemise ja muude selliste menetluste suhtes;
- c) sotsiaalkindlustuse suhtes;
- d) vahekohtute suhtes.”
- 8 Kõnealuse määruse nr 44/2001 artikkel 27, mis asub selle määruse II peatüki „Kohtualluvus” 9. jaos „Peatamine ja seotud menetlused”, on sõnastatud järgmiselt:
- „1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad ühe ja sama alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad asjaosalised, peatab kohus, kellele hagi on esitatud hiljem, oma menetlused omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena.
2. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena, loobub kohus, kellele hagi esitati hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.”
- 9 Sama määruse artikkel 32, mis asub selle määruse III peatükis „Tunnustamine ja täitmine”, sätestab:
- „Käesoleva määruse kohaldamisel on otsus igasugune liikmesriigi kohtu lahend, sealhulgas dekreet, määrus, resolutsioon või täitemäärus, samuti kohtuametniku otsus kohtukulude kohta.”
- 10 Määruse nr 44/2001 artikkel 33, mis asub selle III peatüki 1. jaos „Tunnustamine”, sätestab:
- „1. Liikmesriigis tehtud kohtuotsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.
2. Huvitatud pool, kes tõstatab menetluse käigus peaküsimusena otsuse tunnustamise, võib käesoleva peatüki 2. ja 3. jaos sätestatud korras taotleda otsuse tunnustamise otsust.

3. Kui liikmesriigi kohtus toimuva menetluse tulemus sõltub otsusest juhusliku tunnustamisküsimuse kohta, kuulub see küsimus nimetatud kohtu pädevusse.”

11 Kõnealuse määruse artikkel 71, mis paikneb selle määruse VII peatükis „Seos teiste dokumentidega”, on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesolev määrus ei mõjuta konventsioone, millega liikmesriigid on liitunud ja millega reguleeritakse kohtualluvust või kohtuotsuste tunnustamist või täitmist konkreetses valdkonnas.

2. Ühetaolise tõlgendamise tagamiseks kohaldatakse lõiget 1 järgmiselt:

- a) käesolev määrus ei takista konkreetset valdkonda käsitleva konventsiooniga ühinenud liikmesriigi kohtul saamast pädevust selle konventsiooni kohaselt isegi juhul, kui kostja alaline elukoht on teises liikmesriigis, kes ei ole selle konventsiooniga ühinenud. Igal juhul kohaldab menetlev kohus käesoleva määruse artiklit 26;
- b) liikmesriigi kohtus konkreetset valdkonda käsitlevas konventsioonis sätestatud kohtualluvuse kohaselt tehtud kohtuotsust tunnustavad ja täidavad teised liikmesriigid käesoleva määruse kohaselt.

Kui konkreetset valdkonda käsitlev konventsioon, millega on ühinenud nii päritoluliikmesriik kui ka taotluse saanud liikmesriik, sisaldab kohtuotsuste tunnustamise või täitmise tingimusi, kohaldatakse neid tingimusi. Igal juhul võib kohaldada käesoleva määruse neid sätteid, mis on seotud kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise korraga.”

CMR

12 Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsiooni (edaspidi „CMR”), mida on muudetud Genfis 5. juulil 1978 allkirjastatud protokolliga, kohaldatakse vastavalt selle artikli 1 lõikele 1 „igasuguse kauba autoveo lepingu suhtes, mida tehakse tasu eest sõidukiga, kui [...] kauba vastuvõtmise koht ja kauba üleandmiseks ettenähtud koht asuvad eri riikides, millest vähemalt üks on konventsiooni osapool, olenemata lepinguoolte elukohast ja rahvusest”.

13 CMR töötati välja ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni raames. CMR-ga on ühinenud üle 50 riigi, nende hulgas ka Saksamaa Liitvabariik ja Madalmaade Kuningriik.

14 CMR artikkel 23 näeb ette:

„1. Kui vedaja on vastavalt käesoleva konventsiooni sätetele kohustatud hüvitama kauba täieliku või osalise kaotsimineku tekkinud kahju, siis hüvitamisele kuuluva summa suurus määratakse kindlaks kauba veoks vastuvõtmise kohas ja ajal kehtiva kauba maksumuse alusel.

[...]

3. Hüvitise suurus ei või siiski ületada 8,33 arvestusühikut puuduoleva kauba brutokaalu kilogrammi eest.

4. Peale selle kuuluvad täielikult hüvitamisele veomaksud, tollimaksud ja -lõivud kogu kauba kaotsimineku korral ja proportsionaalselt kahju suurusele osalise kaotsimineku korral; muid kahjusid ei hüvitata.

[...]

7. Käesolevas konventsioonis nimetatud arvestusühik on Rahvusvahelise Valuutafondi määratletud arvestusühik. Käesoleva artikli lõikes 3 nimetatud summa konverteeritakse selle liikmesriigi omavääringusse, kelle kohtusse on esitatud hagi. [...]

[...]”

15 CMR artikkel 29 sätestab:

„1. Vedajal ei ole õigust viidata käesoleva peatüki sätetele, millega välistatakse või piiratakse tema vastutust või millega kantakse tõendamiskohustus üle teisele poolele, kui kahju oli tekitatud tahtlikult tema õigusvastase tegevuse või kohustuste mittenouetekohase täitmise tõttu, mis vastavalt asja läbivaatava kohtu või tribunali poolt kohaldatavale seadusele võrdsustatakse tahtliku õigusvastase tegevusega.

2. Sama kehtib siis, kui tahtliku õigusvastase teo on toime pannud või on oma kohustusi mittekohaselt täitnud vedaja agent või teenistuja või mis tahes muu isik, kelle poole vedaja pöördub vedude korraldamiseks, kui need agendid, teenistujad või muud isikud tegutsevad oma töökohustuste täitmise ajal. Sel juhul ei ole neil agentidel, teenistujatel või muudel isikutel samuti õigust viidata oma isikliku vastutuse korral käesoleva peatüki punktis 1 nimetatud sätetele.”

16 CMR artikkel 31 sätestab:

„1. Kõigi käesoleva konventsiooni kohaldamisalasse kuuluvatest vedudest tekkinud vaidluste korral võib hageja pöörduda mis tahes konventsiooni osapoolte kohtusse või tribunali, mis on pooltevahelises kokkuleppes kindlaks määratud; ja lisaks eeltoodule ka selle maa kohtutesse või tribunalidesse, mille territooriumil:

- a) on kostjal alaline elukoht või oma peaäriettevõtte asukoht või osakonna või agentuuri asukoht, läbi mille see veoleping sõlmiti; või
- b) asub kauba veoks vastuvõtmise koht või kauba üleandmiseks ettenähtud koht.

Teistesse kohtutesse või tribunalidesse pöörduda ei ole lubatud.

2. Kui käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud sätetele vastav hagi on läbivaatamisel kohtus või tribunalis, kelle pädevusse selle punkti sätete põhjal asi kuulub, või kui niisuguse hagi suhtes oli see kohus või tribunal teinud otsuse, siis ei ole lubatud ühtede ja samade osapoolte uut hagi samal alusel esitada, välja arvatud juhtudel, mil selle kohtu või tribunali otsus, kuhu oli esitatud esimene hagi, ei kehti riigis, kus algatatakse uus protsess.

3. Kui otsus käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud vaidluse kohta, mille on teinud ühe konventsiooni osapoolte kohus või tribunal, kuulub täitmisele selles riigis, siis see otsus kuulub samuti täitmisele mis tahes teistes konventsiooni osapoolte kohtutes või tribunalides, niipea kui on täidetud selle riigi ettekirjutatud formaalsused. Formaalsuste täitmine ei või põhjustada asja sisulist ümbervaatamist.

4. Käesoleva artikli lõike 3 sätteid kohaldatakse osapoolte juuresolekul ja tagaselja tehtud otsuste ning kohtu leppetoiingute puhul, kuid ei kohaldata sel juhul, kui on tegemist eelnevalt täidetavate otsuste või kahjutasude nõudmisega lisaks kohtukuludele sellise hageja vastu, kelle hagi jäeti täielikult või osaliselt rahuldamata.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 17 Eelotsusetaotlusest ja Euroopa Kohtu kantseleisse 2007. aasta augustis esitatud siseriikliku kohtu toimikust nähtub, et Canon tegi Madalmaade seaduste alusel tegutsevatele äriühingutele Nippon Express (Nederland) BV (edaspidi „Nippon Nederland”) ja Nippon Express Euro Cargo BV (edaspidi „Nippon Euro”) ülesandeks mitmete oma kaupade autoveo teostamise Madalmaade ja Saksamaa vahel.
- 18 Nippon Euro tellis selle veo teostamise Inter-Zuid Transpordilt. See äriühing usaldas transporditeenuse osutamise omakorda DTC Surhuisterveen BV-le (edaspidi „DTC”), mis on samuti üks veoteenuse alltöövõtja. Veo teostas lõpuks Kingma kui DTC poolt määratud vedaja.
- 19 Kaup laaditi peale 22. augustil 2007 kahes Madalmaades asuvas Canoni laos ja pidi olema toimetatud 23. augustil 2007 Saksamaale. Olles kauba peale laadinud, lahkus veokijuht 22. augustil 2007 Amstelveenist Madalmaades, et sõita Canoni asukohta Willichis Saksamaal, kuhu ta jõudis sama päeva õhtul liiga hilisel kellaajal, et hakata kaupa maha laadima, ning jättis veoki ööseks vastuvõtja valveta parklasse. Öö jooksul varastati osa kaubast.
- 20 Canon pöördus 27. augustil 2007 Landgericht Krefeldi (Saksamaa) kaubandusasjade esimese kolleegiumi poole, nõudes kahju hüvitamist Nippon Nederlandilt ja Nippon Eurolt, kes kohustusid 1. märtsi 2010. aasta kohtuliku kokkuleppe alusel solidaarvõlgnikena tasuma 500 000 eurot. See summa oli mõeldud hüvitisena kahju eest, mis tekkis 2007. aasta 22. augusti ööl vastu 23. augustit.
- 21 Nipponkoa Insurance esitas 29. septembril 2010 Landgericht Krefeldi kaubandusasjade teisele kolleegiumile regressihagi Inter-Zuid Transpordi vastu, nõudes Inter-Zuid Transpordilt 500 000 euro maksmist seoses kahjuhüvitisega, mille ta oli Nippon Nederlandi ja Nippon Euro tsiviilvastutuse kindlustusandjana tasunud Canonile (edaspidi „regressihagi”).
- 22 Siiski oli Inter-Zuid Transport 21. jaanuaril 2009, st rohkem kui poolteist aastat enne regressihagi esitamist, saavutanud Madalmaades Nippon Nederlandi ja Nippon Euro vastu samade asjaolude kohta tehtud negatiivse tuvastusotsuse (edaspidi „negatiivne tuvastusotsus”). Selle kohtuotsuse kohaselt, mille tegi Rechtbank te Haarlem (Madalmaad) ja mis jõustus 2010. aasta novembris, pidi Inter-Zuid Transport vastutama tekkinud kahju eest üksnes CMR artiklis 23 sätestatud teatava ülemmäära ulatuses.
- 23 Nipponkoa Insurance on seisukohal, et tahtliku õigusvastase teo või kohustuste mittenõuetekohase täitmise eeldused CMR artikli 29 lõike 2 tähenduses on Inter-Zuid Transpordi puhul täidetud ja et sõltumata negatiivse tuvastusotsuse olemasolust on Landgericht Krefeldil vastavalt CMR artikli 31 lõikele 1 pädevus regressihagi kohta otsuse tegemiseks, arvestades, et seda artiklit tuleb tõlgendada autonoomsena ning et see on vastavalt määruse nr 44/2001 artiklile 71 ülimuslik selle määruse artikli 27 suhtes.
- 24 Inter-Zuid Transport väidab, et vastavalt selle määruse artiklile 27 ja CMR artikli 31 lõikele 2 ei saa menetlus Landgericht Krefeldis eelnevalt Madalmaades tehtud negatiivse tuvastusotsuse tõttu jätkuda. See äriühing leiab kokkuvõttes, et igal juhul ei vastuta ta suuremas ulatuses kui CMR artikli 23 lõikes 3 sätestatud piirmäärad.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus jagab Inter-Zuid Transpordi seisukohta, mis puutub jõustunud tuvastusotsuse seadusjõusse, ja seoses sellega kritiseerib ta Bundesgerichtshofi (Saksamaa) 20. novembri 2003. aasta kohtuotsustest (I ZR 102/02 ja I ZR 294/02) tulenevat kohtupraktikat, mille kohaselt tuleb olenemata Euroopa Kohtu 6. detsembri 1994. aasta otsusest kohtuasjas C-406/92: Tatra (EKL 1994, lk I-5439) tõlgendada CMR-i autonoomselt selliselt, et võlgniku poolt negatiivse tuvastushagi – millega soovitakse saavutada tuvastusotsust, et see eeldatav võlgnik ei vastuta kahju

eest – esitamisega võlausaldaja vastu rahvusvaheliselt pädevasse kohtusse ei ole vastuolus hilisema regressihagi esitamine võlausaldaja õigusjärglase poolt teise CMR-ga liitunud liikmesriigi pädevasse kohtusse.

- 26 Lisaks leiab Landgericht Krefeld, et talle esitatud regressihagil ja negatiivsel tuvastusotsusel on sama ese, need põhinevad samadel asjaoludel ning on samade poolte vahel, kuivõrd Nipponkoa Insurance on Nipponi, Hollandi ja Nippon Euro õigusjärglane. Seetõttu on ta seisukohal, et õigusmõistmise suhtes vastastikuse usalduse ja kohtumenetluste samaaegse toimumise võimaluse vähendamise põhimõtetega on vastuolus see, kui regressihagi raames keelduvad ühe liikmesriigi ametiasutused määruse nr 44/2001 artiklis 71 osutatud konventsiooni tõlgendamisele tuginedes tunnustamast varem sama eseme kohta tehtud negatiivset tuvastusotsust.
- 27 Lisaks on see kohus veendumusel, et Euroopa Kohtu 4. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas C-533/08: TNT Express Nederland (EKL 2010, lk I-4107, punkt 63 ja resolutsioon), milles Euroopa Kohus leidis, et ta ei ole pädev tõlgendama CMR artiklit 31, ei mõjuta käesolevat kohtuasja.
- 28 Neil asjaoludel otsustas Landgericht Krefeld menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [määruse nr 44/2001] artikliga 71 on vastuolus rahvusvahelise konventsiooni üksnes autonoomne tõlgendamine või tuleb sellise konventsiooni kohaldamisel võtta arvesse ka määruse eesmärgid ja selle aluseks olevaid põhimõtteid?
2. Kas [määruse nr 44/2001] artikliga 71 on vastuolus rahvusvahelise konventsiooni selline tõlgendamine, mille kohaselt ei takista ühes liikmesriigis lahendatud tuvastushagi hiljem teises liikmesriigis sooritusihagi esitamist, samas kui asjaomane konventsioon võimaldab ka sellist tõlgendust, mis on kooskõlas määruse nr 44/2001 artikliga 27?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

- 29 Nipponkoa Insurance ja Saksamaa valitsus tõstatavad alustuseks küsimuse Euroopa Kohtu pädevuse kohta, leides et esitatud küsimused puudutavad sisuliselt CMR artikli 31 tõlgendamist ja et Euroopa Kohus ei ole pädev seda konventsiooni tõlgendama.
- 30 Selles osas on tõepoolest tõsi, et Euroopa Kohtu pädevus teha eelotsus tõlgendamise kohta piirdub üksnes normidega, mis on liidu õiguse osaks, ning nagu ta on leidnud eespool viidatud kohtuotsuse TNT Express Nederland punktis 63, ei ole ta pädev tõlgendama CMR artiklit 31.
- 31 Siiski, kui eespool viidatud kohtuotsuses TNT Express Nederland (punktid 32 ja 57) puudutas teine esitatud küsimus Euroopa Kohtu pädevust tõlgendada CMR artiklit 31, siis käesolevas põhikohtuasjas ei ole asjaolud sellised.
- 32 Sellega seoses piisab sellest, kui tõdeda, et esitatud küsimused puudutavad nende enda sõnastuse kohaselt liidu õigusnormide ehk täpsemalt määruse nr 44/2001 normide tõlgendamist, mille suhtes on Euroopa Kohtul pädevus vastavalt ELTL artiklile 267.
- 33 Nendest kaalutlustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et Euroopa Kohus on pädev vastama esitatud eelotsuse küsimustele.

Sisulised küsimused

Esimene küsimus

- 34 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui rahvusvahelist konventsiooni tõlgendatakse viisil, mis takistab määruse eesmärkide saavutamist ja kahjustab selle aluseks olevaid põhimõtteid.
- 35 Tuleb tõdeda, et Euroopa Kohus on oma praktikas juba vastanud sellele küsimusele.
- 36 Nimelt on Euroopa Kohus otsustanud, et kuigi on selge, kõnealuse määruse artikkel 71 näeb ette, et erikonventsioonidega reguleeritud valdkondades kuuluvad kohaldamisele erikonventsioonide nagu CMR sätted, ei või selline kohaldamine kahjustada Euroopa Liidu raames tsiviil- ja kaubandusajades tehtava õigusalse koostöö aluseks olevaid põhimõtteid – mis on esile toodud selle määruse põhjendustes 6, 11, 12 ja 15–17 –, st tsiviil- ja kaubandusajades tehtud kohtuotsuste vaba liikumise põhimõtet, võimalust ette näha, milliste kohtute alluvusse küsimus kuulub, ja seega õiguskindlust õigussubjektide seisukohast, korrakohase õigusemõistmise põhimõtet, samaaegsete kohtumenetluste toimumise võimaluse vähendamist võimalikult suurel määral ning vastastikust usaldust õigusemõistmise suhtes liidus (vt eespool viidatud kohtuotsus TNT Express Nederland, punkt 49).
- 37 Määruse nr 44/2001 artiklil 71 ei saa olla ulatust, mis läheb vastuollu põhimõtetega, mis on aluseks õigusaktile, millesse see kuulub. Seega ei või seda artiklit tõlgendada nii, et määrusega hõlmatud valdkonnas – nagu kaupade maanteevedu – võiks erikonventsiooni, milleks on CMR, kohaldamine viia tulemusteni, mis on siseturu nõuetekohase toimimise seisukohalt vähem soodsad kui need, mille toob kaasa mainitud määruse sätete kohaldamine (eespool viidatud kohtuotsus TNT Express Nederland, punkt 51).
- 38 Sellest tulenevalt võib CMR asjakohaseid sätteid liidus kohaldada vaid juhul, kui need võimaldavad saavutada eesmärgid, tagada tsiviil- ja kaubandusajades tehtud kohtuotsuste vaba liikumine ning õigusemõistmise suhtes vastastikuse usalduse olemasolu liidus tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on ette nähtud määruses nr 44/2001 (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus TNT Express Nederland, punkt 55).
- 39 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 44/2001 artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui rahvusvahelist konventsiooni tõlgendatakse viisil, mis ei taga – tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on ette nähtud selles määruses – määruse eesmärkide ja selle aluseks olevate põhimõtete järgimist.

Teine küsimus

- 40 Oma teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus CMR artikli 31 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt ei ole ühes liikmesriigis esitatud negatiivse tuvastushagi või tehtud negatiivse tuvastusotsuse ese ja alus samad kui teises liikmesriigis sama kahju kohta esitatud regressihagil, mille pooled on samad isikud või nende õigusjärglased.
- 41 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb arvestades esimest küsimust hinnata, kas selline CMR artikli 31 lõike 2 tõlgendus tagab tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on sätestatud määruse nr 44/2001 artiklis 27 või muudes artiklites, määruse eesmärkide ja selle aluseks olevate põhimõtete järgimise.

- 42 Sellega seoses tuleb meenutada, et tulenevalt määruse nr 44/2001 artikli 27 tõlgendamist puudutavast Euroopa Kohtu praktikast on sellisel hagil – milles palutakse otsustada, et kostja on teatava kahju tekitamise eest vastutav, ning mõista temalt välja vastav kahjuhüvitis – nagu regressihagi põhikohtuasjas sama ese ja alus kui varasemal sama kostja esitatud negatiivsel tuvastushagil, milles ta palub tuvastada, et ta ei ole selle kahju tekitamise eest vastutav (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Tatry, punkt 45, ning 25. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-133/11: Folien Fischer ja Fofitec, punkt 49).
- 43 Käesoleval juhul esitati regressihagi eelotsusetaotluse esitanud kohtusse pärast Rechtbank te Haarlemi poolt samadel faktilistel ja õiguslikel asjaoludel põhineva ja samade poolte vahel tehtud negatiivse tuvastusotsuse kuulutamist CMR artikli 31 lõike 2 tähenduses.
- 44 Tuleb tõdeda, et CMR selle sätte tõlgendamine selliselt, et kõnealusel regressihagil ja tuvastusotsusel ei ole sama ese ja alus, ei tagaks vähemalt tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on sätestatud määruses nr 44/2001, samaaegsete kohtumenetluste toimumise võimaluse võimalikult suurel määral vähendamise eesmärgi täitmist, mis – nagu on ka korratud käesoleva kohtuotsuse punktis 36 – on üks eesmärkidest ja põhimõtetest, millel tsiviil- ja kaubandusasjades tehtav õiguslane koostöö liidus põhineb.
- 45 Sellega seoses ei oma tähtsust see, et Rechtbank te Haarlemi kohtuotsus jõustus veidi aega pärast eelotsusetaotluse esitanud kohtusse regressihagi esitamist, st eelotsusetaotluse esitanud kohtu väitel 2010. aasta novembris, või 1. märtsil 2011, nagu väitis DTC kohtuistungil.
- 46 Selle kohtuotsuse jõustumine viitab sellele, et kui kohtuasi oleks puudutanud mitte CMR-i, vaid määrust nr 44/2001, siis oleks tulnud kohaldada selle määruse sätteid ning mitte üksnes neid, mis reguleerivad pooleliolevaid kohtuasju, vaid ka tunnustamisega seotud sätteid ja eelkõige kõnealuse määruse artiklit 33.
- 47 Samas, nagu Euroopa Kohus on juba varem leidnud, võib määruse nr 44/2001 artiklis 71 mainitud erikonventsioonidega sätestatud reegleid nagu need, mis tulenevad CMR artikli 31 lõikest 2, kohaldada liidusiselt vaid niivõrd, kui võrd on kinni peetud kohtuotsuste vaba liikumise ja õigusemõistmise suhtes vastastikuse usalduse põhimõtetest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus TNT Express Nederland ja seal viidatud kohtupraktika, punkt 54).
- 48 Nendest põhimõtetest ei oleks kinni peetud – tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on sätestatud määruses nr 44/2001 –, kui CMR artikli 31 lõiget 2 tõlgendada selliselt, et ühes liikmesriigis tehtud negatiivse tuvastusotsuse ese ja alus ei ole samad kui teises liikmesriigis sama kahju kohta esitatud regressihagil, mille pooled on samad isikud või nende õigusjärglased.
- 49 Eespool toodud kaalutlustest lähtudes tuleb vastata teisele küsimusele, et määruse nr 44/2001 artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus CMR artikli 31 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt ei ole ühes liikmesriigis esitatud negatiivse tuvastushagi või tehtud negatiivse tuvastusotsuse ese ja alus samad kui teises liikmesriigis sama kahju kohta esitatud regressihagil, mille pooled on samad isikud või nende õigusjärglased.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui rahvusvahelist konventsiooni tõlgendatakse viisil, mis ei taga – tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui need, mis on ette nähtud selles määruses – määruse eesmärkide ja selle aluseks olevate põhimõtete järgimist.
2. Määruse (EÜ) nr 44/2001 artiklit 71 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus Genfis 19. mail 1956 allkirjastatud rahvusvahelise kaupade autoveolepingu konventsiooni, mida on muudetud Genfis 5. juulil 1978 allkirjastatud protokolliga, artikli 31 lõike 2 tõlgendus, mille kohaselt ei ole ühes liikmesriigis esitatud negatiivse tuvastushagi või tehtud negatiivse tuvastusotsuse ese ja alus samad kui teises liikmesriigis sama kahju kohta esitatud regressihagil, mille pooled on samad isikud või nende õigusjärglased.

Allkirjad